

Delobota

Uredništvo in upravnništvo Kranj, Bleiweisova 7 — Čekovni račun št. 17.497 — Rokopisi se ne vračajo
Izhaja vsako soboto — Naročnina mesečno Din 4—, četrtno Din 12—, polletno Din 23—, celoletno Din 45— — Inserati po tarifi

Leto I.

Kranj, 28. avgusta 1937

Štev. 4.

Šanghaj

Tridesettisoč ljudi vlada v Šanghaj-u nad dvema milijonoma duš. Tridesettisoč je belih ljudi, ostala dva milijona predstavljajo rumeni azijski obrazi. O Šanghaj, kakor si daleč, tako si blizu, z iztegnjeno roko bi se te človek skoraj lahko dotaknil in občutil bi diš tvojih hropečih množic, toda saj ni res, ločijo nas tisoči kilometrov...

V mestu se razprostirajo široke in lepe ceste, po katerih se vozijo luksuzni avtomobili podjetnikov, tovarnarjev in visoke aristokracije, ob njih pa stoji mogočne pisarne in čudovite vile teh mogotcev; v občinskem odboru vladajo inozemci in njihovi policaji, Kitajci pa so podložniki in celo sužnji na svoji lastni zemlji. V takih razmerah je vidno, kakšno vlogo igrajo gospodarske in finančne sile tujcev v Šanghaju in kakšne cilje in namene imajo še z Daljnim vzhodom. Samo Angleži imajo v šanghajskem predelu investiranih preko 40 milijard dinarjev in ta denar se mora obrestovati in sicer pošteno, kajti riziko je velik in ne ve se ne ure, ne dneva, kdaj rumena nevarnost res zaropota. Hvala Bogu, da smo tako, tako daleč od bližajočih se grozot...

Ta svet jim ni bil prostovoljno prepuščen. Mnogo tisoč bajonetov in mnogo stotin težkih ladijskih topov je bilo treba skoraj pred sto leti prepeleti na tako oddaljen del sveta, da je odprl cesar iz Pekinga šanghajsko pristanišče tujcem. In takrat jim je moral dati pravice, katere še danes uživajo. Tudi Japonska ni prostovoljno dovolila pristopa belim, prisililo jih je k temu šele grmenje topov ameriške mornarice pred Yokohamo. Sedaj pa igramo stalno že desetletja vlogo posredovalcev med Kitajci in Japonci, mi belci. Ko so Japonci pri mirovnih pogajanjih v Shimonoseki leta 1895. hoteli Kitajce le preveč ob tla pritiskati, so evropske države ogorčeno protestirale, japonske zahteve zvedle na minimum in maslo same pobrale. Da pripada beli človek na Daljnem vzhodu vladajočemu plemenu, tega dolgo nikdo ni osporaval.

Toda ti časi so prešli. Evropsko-amerikanska nadvlada stopnjeva je propada kljub temu, da bodo ostanki iste še dolgo vidni: toda pot zgodovine je jasna. Ko so se med svetovno vojno beli klali med seboj, takrat se je pospešil na Vzhodu razvoj, ki stremi za okrepitevjo rumenih držav, iz lastne sile in po lastnih vidikih. Evropa je zaposlena s svojimi skrbmi, v notranjosti sami nesigurna in tako je samovoljnost Azijcev vedno večja in občutljivejša. Pred petimi leti je klicala Anglija Društvo narodov na pomoč proti nasilnim Japoncem; toda težki koraki mandžurskih regimentov so jo prevpili. Anglija še vedno ni priznala države Mandžukuo: ampak država je tu, ona živi, in sicer brez njenega vpliva.

Sedaj London ne apelira na Društvo narodov, čuti pa, da je vojna na Daljnem vzhodu tudi njegova... vojna. Ni se dalo preprečiti, da je sploh prišlo do vojnih zapletitvejev. V Tokiju in Nankingu so sicer slišali želje Evropejcev, toda poslušali jih niso. Potem se je poskušalo, da bi se preprečila vsaj neposredna škoda na trgovini in zdravju šanghajskih naseljencev. Sprožen je bil posredovalni predlog, da naj se mesto postavi v izvenvojno cono. Pred desetletji bi bil sprejem tega predloga siguren, ker bi ga postavile vse evropske sile obenem in se azijske države ne bi upale upirati skup-

Pred letom dni...

Štrajki, brezposelnost in obresti

Resnična nevarnost za človeški duh leži v njegovih napačnih sklepih. Iz teh se potem razvija ena napaka za drugo. Samo malenkost ni pravilna, namreč jedro, iz katerega smo potem naprej kombinirali.

Zelo poučen primer za te vrste mišljenja je štrajk. Sklepa se: Tu je tovarna. Tu nas je sto, petsto, pettisoč mož. Iz te tovarne dobivamo svojo mezdo, ki ne zadostuje niti za golo preživljanje. Izplačuje se nam iz dohodkov, katere prejme podjetje od prodaje svojih proizvodov. Da tovarna te dobrine lahko ustvarja in naprej prodaja, zato smo mi tukaj neobhodno potrebni. Brez nas ne gre. S stavko bomo ustavili produkcijo in s tem prisilili podjetje, da nam izpolni vse naše zahteve po zvišanju plač, katerih upravičenost nam mora pač vsakdo priznati.

To je običajna logika vsakokratnih delavskih zaupnikov. V zadnjih desetletjih so se sigurno že stotisočkrat ponavljale gornje besede. Točka za točko. In te besede so zlezle v milijone in milijone človeških možgan, čeprav stavkajoči delavci niso s stavko še nikdar na svetu dosegli več, kakor bi brez štrajka, namreč brez izgube na mezdah in celokupnih zasluhih.

Kaj je napačnega na tem nauku o štrajku? Prvič: z vsako zahtevo po zvišanju plač ostane delavec odvisen od lastne konkurence, to je od neizčrpne rezerve brezposelnih. Čim več je brezposelnih, tem manjši so izgledi za kakršenkoli povišek plač.

Pri milijonskem številu nezaposlenih je vsak vesel, da more obdržati, četudi pri zmanjšanih plačah, svoje mesto v tovarni. Toda tudi v današnjih časih zboljšanja konjunktura se s stavko doseže kvečjemu malenkostno zvišanje

nemu nastopu evropskih velesil. Danes je drugače. Predno se beli med seboj zedinijo na ta skupen nastop — če je sploh še mogoč — sta že oba azijska naroda pokazala, da se želje tujcev ne bodo izpolnile. Japonci in Kitajci sicer ne bodo zbrali hote evropskih naselbin za vojno pozorišče, toda oni vodijo bitko pri Šanghaju naprej in njihova vodilna misel pri tem je vprašanje vojnega uspeha ali neuspeha, ne pa interesi belih pritepenecv.

Težko se je ubraniti porazujočega vtisa teh dogodkov. V Šanghaju stoji še vedno nebotičniki inozemcev, v njegovem pristanišču so še vedno vsi drane tuje vojne ladje, da bi podprle upravičenost zahtev njihovih gospodarjev. Azijci jih dobro vidijo, toda vztrajajo vseeno pri svojih zahtevah. Važno je, da se na Daljnem vzhodu Evrope ne posluša več: ne gre več za to, če nam je to všeč, ampak glavno je, da vzamemo to na znanje. Vzhodna Azija vzhodnim Azijcem, to je parola, pa naj bo to pod kitajskim ali japonskim vodstvom, o tem bo odločevalo orožje teh dveh in samo teh dveh držav. Druge države lahko izražajo svoj pristanek ali obratno, lahko pomagajo tudi prvi ali drugi državi, toda odločati nimajo več.

Tragika je v krivdi, ki se sedaj rešuje: Beli so odprli Azijcem pot v svet in ga jim naredili pristopnega. Naučili so jih graditi vojne ladje in gojiti nacionalizem. In danes je nastopilo naše orožje proti nam. Devednajsto stoletje je utonilo in nov del zgodovine se piše pred našimi očmi.

plač, ki pa ni v nikakem sorazmerju z naraščajočimi cenami življenskih potrebščin.

Resničen dvig fiktivnih delavskih plač je mogoč le v slučaju, ko izgine zadnji brezposelni. Toda polem, ko je to stanje že skoraj doseženo, skrbe vedno velepodjetniki, da potom splošnega padca cen in umetnega poje-manja konjunktura nastane nova armada brezposelnih. In znova se začne zniževanje mezd, kolo se zavrti zopet nazaj, do prihodnjega zvišanja cen vseh življenskih potrebščin.

Pri znižanju cen, ob splošnih krizah, padejo mezde prej kakor cene blaga, ker povzroča že samo napoved znižanja cen zmanjšanje nakup dobrin in s tem odpust velikega števila do tedaj zaposlenega delavstva. Obratno pa je v časih, ko se cene dvigajo. Plače se dvigajo redko in polagoma, kajti cene naraščajo hitreje kakor se pa manjša armada brezposelnih.

Druga slaba razlaga nauka o „štrajku“ pa obstoja v napačnem mnenju, da pomenja ustavitve dela napad na splošen izvor izkoriščanja, kateri obstoja pri privatni lastnini iz vseh produkcijskih sredstev. Nasprotno! Niti stroji, niti tovarniška poslopja ne omogočajo kapitalistom nezaslišnih dohodkov brez dela, ampak to omogoča le do danes še neizogibljiva potreba, da se morajo ti stroji in ta poslopja visoko in hitro obrestovati. Brez obresti ni tovarn, brez obresti ni strojev, brez obresti ni premoga — in brez odtegljaja za obresti pri mezdah ni dela. Najbolj žalostno pa je v našem slučaju to, da gre 95 % teh obresti po dovoljenih in nedovo-

Svet je poln poštenjakov, kateri vidijo povsod same lopove.

Jacques Chardonne

Če hočeš biti srečen, moraš olepšati vse: ljudi, stvari in — sebe!

Leon Fourelle

ljenih, znanih in neznanih potih naše veleindustrije v inozemstvo. Ker pomeni torej vsaka ustavitve fabrikacije pomanjkanje vsakovrstnega blaga, izvor obresti pa je ravno to pomanjkanje, zato predstavlja vsaka stavka ne boja proti kapitalu, ampak boj za obresti, ne boja proti brezdelnemu zaslužku, ampak boj, financiran z delavskim denarjem, za njihovo lastno izkoriščanje.

Kljub vsem tem dejstvom pa sledi še vedno stavka stavki, ne da bi bilo v poklicnih delavskih organizacijah govora o stalno se ponavljajočih neuspehih istih in ne da bi se šlo jedru zla do dna.

Za razlago teh dejstev manjka organizacijam časa in veselja, kakor se zdi. Toda finančni kapital pa ne hrani teh dejstev za-se, marveč jih pridno širi med svojimi kolegi in zaupniki, poučujoč jih, da stavke niso nevarne dobremu obrestovanju kapitala.

Iz vsega predstoječega je jasno, da se kapitalizem upravičeno ne boji boja za zvišanje plač potom stavke in da se eventualno povečane plače ne plačujejo iz dohodkov, ki po logiki velepodjetnikov pripadajo obrestovanju lastnega kapitala in da so ti poviški mezd stalno manjši kakor pa izpad na plačah med štrajkom, posebno pri sedaj obstoječi politični in gospodarski razdelitvi sil, ki sedaj kakor vedno zadržujejo istočasno zvišanje plač ob tekočem naraščanju cen.

Dvoje dejstev torej ostane: prvič, pri sedanjem številu brezposelnih in dela iščočih ljudi ter drugič pri sedanjem načinu obrestovanja v tovarnah naloženega inozemskega kapitala, je nemogoče doseči delavstvu boljše življenske pogoje in s tem združeno resnično povečanje delavskih plač. Potrebna je temeljitih obojestranskih re-medur, katere bomo obravnavali v prihodnjih številkah.

Se nadaljuje.

Predsednik francoske republike Lebrun o delu vlade ljudske fronte

Socialne reforme, katere je provela prva vlada ljudske fronte pod vodstvom socialističnega prvaka g. Bluma v Franciji, so kamen spodtike vsem tistim, katerih nepokolebljivo mnenje je še vedno, da je delavec in nameščenec samo večer objekt izkoriščanja. Vse novejšie pridobitve, kakor štridesetno delo, plačani dopusti, starostno zavarovanje in strokovno pravo ter še mnogo drugih, vse to je v očeh tistih ljudi, ki še vedno upajo na vrnitev starih, zlatih časov kapitalističnega izmzgavanja delavstva na Francoskem, samo prehodna fata morgana, ki bo, tako nenadoma — za te gospode namreč — kakor je prišla, tudi odšla. Te fantazije francoskih finančnih mogotcev in njihovih mogočnih zaveznikov pridno netijo vse fašistične države Evrope, ker dobro vedo, da bi imele pri eventualnem kaosu v Franciji samo one dobiček.

Ministerski predsednik Leon Blum je po enoletnem vladanju, vsled skrajno sovražnega stališča senata v zadevi zahtevanih finančnih pooblastil, odstopil in vlado je sestavil Chautemps, bivši minister brez portfeja v Blumovi vladi. V tej vladi je Blum prevzel mesto podpredsednika, da se obdrži kontinuiteta smeri in pomiri delavstvo in nameštjenstvo, katero je bilo vsled nepopustljivega nastopa senata v resnih skrbah za obdržanje vseh zadnjih pridobitev v socialni zakonodaji; tako je

nastala pod Chautemps-ovim vodstvom druga vlada ljudske fronte v Franciji z edino bitno izpremembo: socialističnega finančnega ministra Vincent Auriola je zamenjal radikalni socialist Georges Bonnet, prejšnji francoski veleposlanik v Washingtonu. Kljub temu se ozračje ni tako hitro pomirilo, ker je desničarsko časopisje, katero je v rokah velepodjetnikov vseh branž, skušalo služiti kar najvestneje svojim gospodarjem in jim zopet priboriti — ne oziraje se na kakovost sredstev — toli zaželjeno oblast.

Da pomiri razburjene duhove širokih ljudskih mas in dokaže neresnost Franciji sovražnega časopisja, je dal predsednik francoske republike Lebrun — kateremu pač ne more nikdo podtikati levičarskih nagnjenj — nedavno javnosti sledečo izjavo:

Vsi narodi streme za prepodom svojih političnih sistemov, da bi dosegli prenovitev in zboljšanje lastnih produkcijskih sil.

Zakonita in ustavna vlada francoskega naroda je pokazala ljudstvu ustvarljive zahtevke časa, ne da bi ga zapeljala v neresen optimizem ali brezupen pesimizem. Trdno sem prepričan, da bodo ukrepi vlade, storjeni radi izboljšanja gospodarskega stanja dežele, učinkoviti in da bodo državi samo koristili.

Rusija in Amerika

Amerika gradi ruske vojne ladje

Ni samo navaden slučaj, da sklepajo Združene države Amerike s sovjetsko Rusijo trgovsko pogodbo ravno v času, ko so Japonci po krajšem presledku zopet enkrat napadli Kitajce in skušajo zasedeti njihova ozemlja. Ravnotako ni slučaj, da je ameriška admiraliteta po nad enoletnih pogajanjih dovolila, da se grade ruske bojne ladje v ameriških ladjedelnicah ravno v trenutku, ko ogroža Rumena nevarnost tudi ameriške interese na Daljnem vzhodu.

Zelo dobro poučena „Baltimore-Post“ je pisala pred par dnevi: Japonci bodo z njihovo dvorezno politiko dosegli, da bo ameriški narod, kar se tiče obrambe lastnih interesov na Daljnem vzhodu, stopil v stik v Sovjetsko unijo in skupno z njo branil tam pridobljene pravice.

Casopisi so poročali, da se grade v ameriških ladjedelnicah tri 35.000 tonske ladje za Ruse. Obenem se naznanja prihod ruske delegacije trgovskega in pomorsko-vojne komisarijata v Washington. Ti delegaciji vodita pregovore, ki naj bi dovedli do izvršitve novega ruskega naročila v Ameriki. Poleg že imenovanih treh oklopnih križark hoče Sovjetska Rusija kupiti v Ameriki še: eno matično ladjo za letala, eno 40.000 tonsko oklopno križarko, 9 malih križark po 10.000 ton, takozvane žepne križarke, in nič manj kot 24 torpednih rušilcev.

Zaključitev teh pogajanj se je zdela pred dobrim mesecem še nemogoča, ker je predsednik Roosevelt odločno nastopil proti udeležbi ali podpiranju Amerike pri svetovni oboroževalni tekmi in je moral obenem računati tudi s stališčem demokratske opozicije. Toda danes, po zasedbi Pekinga od strani Japoncev, je jasno, da bodo Amerikanci to stališče vsaj nasproti Rusiji temeljito izpremenili. Kakor znano ima Rusija poleg ogromne in dobro oborožene suhozemne vojske neznatno vojno mornarico. Rusija razpolaga momentano samo z dvema modernima vojnima ladjama: eno 18.000 tonsko oklopno križarko in eno 21.000 tonsko bojno ladjo. Poleg tega je še 12 starih predvojnih križark od 10.000—12.000 ton, tipa „Marat“. Do sedaj je gradila Sovjetska unija — podobno kakor Italija — veliko število majhnih enot, ki so bile poceni in katere so dovršili lahko doma. Tako ima Rusija danes skoraj 100 podmornic in 48 razdiračev. Pri celi stvari je interesantno dejstvo, da je bilo 12 pettisočtonskih križark grajenih v Italiji.

Izpopolnitev nemške, osobito pa japonske mornarice je opozorila rusko admiraliteto, da mora paziti na Vzhodno morje, v glavnem pa, da ni dorasla nezaslišani premoči Japoncev na Daljnem vzhodu. Rusija, dežela, ki meji

na tri morja je začela leta 1935., neposredno po angleško-nemškem pomorskem sporazumu v Londonu izpopolnjevati svojo vojno mornarico in podvezati topogledne obrambne korake. K temu spada zgraditev kanalov, ki vežejo medsebojno morja Rusije in omogočajo hitro mobilizacijo cele flotilje manjših edinic ob ogroženih obalah in dovoljavajo, da se v nujnem slučaju preseli cela vojna mornarica iz Črnega morja v Vzhodno morje. V Odesi, Kronstadtu, Chabarowski in Vladivostoku so hitro začeli graditi množico torpednih čolnov, razdiračev in podmornic. Toda to ni zadostovalo, kakor se je izkazalo pri lanskim ameriških pomorskih manevrih. Izvedenci so namreč dokazali, da celo zelo številna mornarica majhnih enot ne more resno ogroziti flotilje večjih bojnih ladij, če je ista zavarovana samo z eno letalsko matično ladjo. Italijanska teza o premoči mnogoštevilnih majhnih pomorskih edinic se ni obnesla: najboljši dokaz temu je pospešena gradnja novih 35.000 tonskih križark v Italiji.

Da bo mogla uspešno braniti tako razprostrte obale Rusije, rabi ruska admiraliteta predvsem mnogo matičnih ladij za letala. Ladij čez 20.000 ton zaenkrat v Rusiji še ne morejo graditi. Rusija se je najprej obrnila na Angleže, ki pa so ta naročila odklonili. Ostala je torej še Francija in Amerika. Francija tega naročila ni mogla kar tako prejeti, ker bi gradnja ruskih vojnih ladij v francoskih ladjedelnicah lahko dobila pri današnjem napetem položaju popolnoma napačno razlago. Zato so se Rusi končno obrnili na Ameriko in dosegli, ravno razi napelega položaja na Daljnem vzhodu, da bodo ravno ameriške ladjedelnice, to je najboljše ladjedelnice sveta, gradile njihovo vojno mornarico.

Po poluradnih obvestilih bodo Rusi, poleg 200 milijonov dolarjev, katere bodo dali za že naročene tri križarke, kupili še za nadaljnjih 900 milijonov dolarjev novih vojnih ladij. Plačilo se ne bo izvršilo v gotovini, temveč obojestransko so prepričani, da se bo sedaj po zaključenih trgovinskih pogajanjih doberšen del poravnal z ruskimi dobavami in tako pospešil trgovinski promet med Ameriko in Rusijo.

Obenem se zagotavlja, da se mudi druga ruska delegacija zopet v Londonu in da ni izključeno, da bodo angleške ladjedelnice dobile še ta mesec naročilo na dve 40.000 tonski matični ladji in ga tudi sprejele.

Ruska vlada je dovolila vsoto dveh milijard dolarjev za izgraditev mornarice, ki bo že leta 1939. Rusiji omogočila, da stopi med največje in odločilne pomorske sile sveta.

v resnici cvet francoske družbe. Izmed vseh Francozov so ti deželi najkoristnejši; ti prinašajo deželi največjo slavo, ti najbolj pospešujejo njeno civilizacijo in njen napredek. Narod bi postal telo brez duše in v tem trenutku, v katerem bi jih izgubil, postal bi manjvreden nasproti narodom, katerih tekme je danes in bi toliko časa ostal za njimi, dokler ne bi bila izguba poravnana — dokler bi mu ne bila zrasla glava. Francija bi potrebovala celo generacijo, preden bi poravnala to nesrečo, zakaj moške, ki se odlikujejo z delom pozitivne koristi, so prave izjeme, in narava ni razkošna z izjemami, še celo ne z izjemami take vrste. Pa vzemimo drug slučaj! Francija bi obdržala vse ženjalne moške znanosti, lepih umetnosti in obrti, a bi imela nesrečo, da bi izgubila en in isti dan sledeče osebnosti: kraljevega brata, vojvodo angoulemeškega, vojvodo bourbonskega, vojvodinjo orleansko in gospodično Condéjevo.

In da bi obenem izgubila: vse velike kraljeve oficirje, vse državne ministre (s portfeljem in brez portfelja), vse državne svetnike, vse referente, maršale, kardinalne, škofe, vikarje in kanonike, prefekte in podprefekte, uradnike v ministerstvih, sodnike in vrhu tega še desetisoč najbogatejših posestnikov od onih, ki žive gospodsko. Ta nesreča bi Francoze prav golovo

TEDENSKE VESTI

VPISOVANJE na državni realni gimnaziji v Kranju se vrši po sledečem redu 1. septembra za I. razred, 2. septembra za II. razred, 3. septembra za III. in IV. razred, 4. septembra za V. do VIII. razred od 1/2 8 ure do 12 ure. Natančna navodila so na oglasni deski v gimnaziji.

Združenje trgovcev za srez Kranj, v Kranju, naznanja, da se vrši vpisovanje na Trg. nadaljevalni šoli v Kranju v nedeljo dne 29. t. m. od 9—12 ure dopoldne v pisarni šolskega upravitelja (Osnovna šola).

VPISOVANJE v strokovno-nadaljevalno šolo. Šolsko vodstvo strokovno-nadaljevalne šole v Kranju naznanja, da se bo vršilo vpisovanje obrtnih vajencev in vajen v nedeljo, dne 29. avgusta 1937. od 9. do 12. ure v upraviteljevi pisarni prvo nadstropje ljudske šole. Obrtni vajenci morajo priti v spremstvu učnih mojstrov in prinesiti s seboj zadnje šolsko izpričevalo, učno pogodbo in šolnino v znesku Din 80.—. Redni šolski pouk se prične s 1. septembrom 1937.

Pravi „hribolazci“ pa sedaj vsi na Šmarjetno goro. Vročine ni več, tako da je za ta najlepši izprehod pripraven že vsak dnevni čas, ker nas na vrhu ob vsaki uri radevolje in dobro prostrežje. Najprijetneje je seveda proti večeru, da se potem vračamo ob zaletu sonca po romantični gozdni poti proti domu k zaslužnemu počitku.

Kmečki tabor. Kmečka zveza za kranjski okraj je priredila preteklo nedeljo v Kranju lep in slikovit kmečki tabor. Skoraj celo mesto je bilo v zastavi, da pozdravi zastopnike kmečkega stanu. Živahen promet je bil že od ranega jutra, ko so se začeli zbirati posamezniki in okrašeni vozovi, da bi se podali iz zbirališča na sprevod v mesto. — Na čelu fanfare in konjenik z državno zastavo. Potem so se vrstili okinčani vozovi, spremljani od krepkih gorenjskih fantov in večno lepim narodnih noš. Senčurska podružnica je pokazala celo potujočo razstavo kmetijskih strojev. Posebno so se postavili sejanci iz Bitenj, mlatiči iz Smlednika in brhke žanjice iz Cerkelj. Mlekarska zadruga iz Nakla nam je predstavila na lepo okrašenem vozu celo mlekarstvo in najvažnejša dela iste. Besničani so stiskali sadje, da je bilo veselje. Posrečeno so sestavili apnenčarji iz Loma kar celo jamo, toda prekosili so jih — vsaj kar se dima tiče — oglarji iz Besnice s svojo gorečo kopo. Improvizirana „kmečka ofceta“ je bila zelo dobro sestavljena. Videli smo parizarje z balo in svate z veselimi harmonikami, katere je spremljalo ubrano, domače petje. Najbolj posrečen in najbolj ugajal pa je vsekakor zadnji, okusno in posrečeno dekorirani voz, ki je predstavljal staro kmečko hišo

v nedeljskem razpoloženju, ko cela družina počiva in modruje ter premleva tedenske dogodke na domači klopi in uživa tako težko zaslužen nedeljski počitek. — Cela prireditelj je bila zelo vesno in skrbno pripravljena, vsaj kar se tiče posameznih vozov in skupin. Vsa čast agilnim in duhovitim sodelavcem tega kmečkega tabora. Tako slikovitih prizorov Kranj res še ni videl. Pomankljiva je bila samo organizacija sprevoda samega, kljub temu, da je bilo dovolj rediteljev. Trganje sprevoda je bilo popolnoma odveč in so vsi ti zastoji veličastnost prireditve po nepotrebnem motili. Če so si dali aranžerji posameznih voz in skupin toliko dela in truda, da so svojo nalogo nad vse zadovoljivo rešili, potem bi morala organizacija sprevoda tudi skrbeti, da se vsa ta povorka pravilno in po načrtu razvija. S tem bi odpadle vse nepotrebne in lahko odstranljive motnje, ki so celoten vtis le pokvarile.

Zadružno zborovanje je bilo zadnjo nedeljo, dne 22. t. m., v restavraciji Semen v svrhu ustanovitve delavsko-kmečke nabavljalne zadruge v obliki konzuma ali javne kuhinje za kranjsko delavstvo. O pomenu in potrebi zadruge za mesto Kranj kot industrijsko središče je govoril g. Kobler iz Ljubljane, zastopnik Zveze gospodarskih združenj za Jugoslavijo, kamor naj bi novo ustanovljena kranjska zadruga tudi spadala. Potrebo po zadruzi je naglasil tudi zastopnik stavbinec z besedami: Okoli 4000 nas je delavcev v Kranju in okolici, pa nimamo gospodarske ustanove, ki bi nas ščitila pred izkoriščanjem v ekonomskem oziru. Ali ni to naša sramota? Kranjski podžupan, gospod ravnatelj Košnik je kot dolgoletni delavec na zadružnem polju navdušil navzoče za zadrugo in v jedernatih besedah pokazal pol, ki mora peljati do uspeha. Opozoril je tudi bodoče zadrugarje na vse težkoče, ki nastanejo pri ustanavljanju in pozneje pri delovanju zadruge, katere pa se da premagati. Treba je imeti iskren in nesebičen namen ter trdno voljo pri delu za zadrugo, od katere bodo imeli korist vsi člani. — Z ustanovitvijo zadruge so se vsi strinjali. Pri glasovanju, ali naj se najprej ustanovi javna kuhinja ali trgovina, se je izrekla velika večina za trgovino. Višina deleža je bila določena na Din 100.—. Pripravljalni odbor z g. Bajžljem kot predsednikom bo nabiral člane. Za vse informacije radi pristopa k zadruzi je odbor radevolje na razpolago vsako nedeljo od 10—11 ure v restavraciji Semen. Ustanovni občni zbor se bo vršil, ko bo prijavljeno zadostno število zadrugarjev, kar bo po sedanjih mnogoštevilnih prijavah sodeč, predvidoma že sredi septembra.

Zahtevajte „Soboto“ v vseh javnih lokalih!

PODLISTEK

Narobe svet

Vzemimo, da bi izgubila Francija nenadoma po petdeset svojih prvih fizikov, kemikov, matematikov, pesnikov, slikarjev, kiparjev, glasbenikov in pisateljev.

Dalje: petdeset prvih mehanikov, inženirjev, arhitektov, zdravnikov, mornarjev in urarjev.

Dalje: petdeset prvih trgovcev, poljedelcev, puškarjev, strojarjev, rudarjev, suknjarjev, izdelovalcev platna, pločevine, porcelana, stekla, petdeset prvih graditeljev ladij, špediterjev, tiskarjev, zlatarjev in obdelovalcev drugih kovin.

Dalje: petdeset prvih zidarjev, tesarjev, mizarjev, kovačev, ključavničarjev, urarjev in na stotine drugih oseb najrazličnejših, tukaj navedenih stanov, ki so v znanostih, lepih umetnostih in umetnih obrti najsposobnejši: skupaj tritisoč prvih učenjakov, umetnikov in rokodelcev na Francoskem.

Ker so ti možje oni Francozi, ki so v najvišji meri produktivni, ki izdelujejo najvažnejše izdelke, ki vodijo vsemu narodu najkoristnejša dela in ki delajo narod v znanostih, lepih umetnostih in obrti produktiven, zato so

užalostila, ker so dobrasrčni in ne bi prenašali z ravnodušnostjo nenadne izgube tako velikega števila svojih rojakov. Ali izguba teh tridesettisoč individujev, katere smatrajo za najvažnejše v državi, bi ne povzročala žalosti iz nobenega drugega razloga, kakor iz sentimentalnosti, ker ta izguba ne bi bila politična nesreča za državo.

Predvsem zato, ker bi bilo kaj lahko nadomestiti izpraznjena mesta. Veliko je število onih Francozov ki bi bili zmogni izpolnjevati funkcije kraljevega brata prav tako, kakor jih izvršuje visokorodni gospod sam. Mnogo je onih, ki bi bili zmogni izpolniti mesta princev z istim dostojanstvom, kakor jih izpolnjujejo blagorodni gospodje Angouleme, Orleans in Bourbon. Mnogo Francozov bi bilo prav tako izvrstnih princezinj, kakor so vojvodinje Angouleme, Orleans in Bourbons in gospodična Condéjeva.

Predsobe dvora so polne dvorjanov, ki bi bili takoj pripravljeni, da zavzamejo mesta visokih oficirjev krone; armada ima vse polno vojakov, ki bi bili enako dobri vojskovodje, kakor so naši sedanji maršali. Koliko koncipistov je enako vrednih z našimi ministri! Koliko upravnih uradnikov je bolj zmognih, da bi vodili okraje, kakor so sedaj nastavljeni prefekti in podprefekti! Koliko advokatov je boljših pravnikov od naših sodnikov! Koliko

župnikov je prav tako sposobnih, kakor so naši kardinali, knezoškofi, vikarji in kanoniki! Kar se pa tiče onih desetisoč bogatih, gospodskih posestnikov, ne bo treba njihovim dedičem prestat prav nobene učne dobe, da bi znali sprejemati goste v salonu.

Napredek Francije se pospešuje edinole z razvojem znanosti, lepih umetnosti in obrti. Principi, visoki častniki, škofje, maršali, prefekti in brezdalni posestniki pa ne delajo direktno za razvoj znanosti lepih umetnosti in obrti, prav nič. Daleč so od tega, da bi koristili temu razvoju, nasprotno le škodujejo, ker se trudijo, da obdrže premoč, ki jo povzročajo negotove teorije do današnjega dne nad pozitivnim znanjem. Škodujejo narodovemu napredku, ker izpodrivajo učenjake, umetnike in rokodelce z najvišjega mesta ugleda, ki jim gre po vsej pravici. Škodujejo, ker uporabljajo denar na tak način, ki direktno ne koristi znanosti, lepim umetnostim in obrti. Škodujejo, ker dobivajo leto za leto od davkov, ki jih plačuje narod, tri do štiristo milijonov kot plače, pokojnine, gratifikacije itd. za dela, ki narodu nič ne koristijo.

Ker so učenjaki, umetniki in rokodelci, torej edini ljudje, katerih delo je družbi pozitivno koristno in katerih delo družbo nič ne velja, podrejeni knezom in drugim vladajočim, ki niso

Stražišče

Gasilska tombola je uspela nad vse pričakovanje, kljub temu, da je po malem celo popoldne grozil dež in so se proti koncu tombole zbrali kar nevarni črni oblaki, ki pa niso prinesli drugega kakor prav lepe dobitke srečnim dobitnikom. Tudi tokrat so bili obdarjeni najpotrebnejši, ki se lahko tolažijo s tem, da skrbje vsaj „cifre“ v „žaklju“, seveda po naročilu stražiških gasilcev, da se sreča sem in tja nasmeje tudi revežem. — Glavni dobiček, lepo spalno opravilo, je dobil brezposelni delavec Komovec Ivan iz Rakeka, ki se sedaj preživlja le z nabiranjem gob. Gogala Alojzij je zadel moško kolo. Delavcu Dolinarju Janezu iz Drulovke so „numare“ prinesle novo žensko kolo, katerega bo sigurno poklonil svoji ženi ali pa nevesti, če ga ne bo raje zamenjal za moško kolo in ostal „ledig“. Tudi vsi ostali glavni dobitki so prišli v prave roke in so jih po večini dobili delavci. Lepa gospodična iz Kranja je zadelo dobro rejeno kuro, s katero pa ne misli uloviti nobenega ženina, ker je od letošnje pomladi naprej že odana. — Po tomboli se je vršila lepo obiskana veselica v Sokolskem domu, kjer je vladalo najlepše razpoloženje. Vsem darovalcem in obiskovalcem tombole se Prostovoljno gasilsko društvo za naklonjenost in lep obisk najiskrenejše zahvaljuje.

Naklo

Občina, ki se brani denarja Občina Naklo je menda edina na svetu, ki se brani denarja. Podružnici stavbinskih delavcev v Kranju občina Naklo ni dovolila veselice v Struževem z utemeljitvijo, da je bilo že dovolj veselice. Stavbinci bodo veselico kljub temu vseeno priredili, seveda v drugi občini, ki bo rada sprejela denar za prijavo veselice in pa občinsko trošarino za prodano vino.

Tržič

Iz Tržiča nam poročajo: Res je, da je šel sprevod katoliške mladine popolnoma nemoten skozi mesto po glavnem trgu, ter ni res, da bi se hotel g. Smuk namenoma zaleteti v otroke, ki so šli za sprevodom. Pač pa je res, da so bile na zaključku sprevoda ugledne osebnosti iz vrst sedanjega občinskega odbora brez vsakega povoda napadle povsem mirno vozeče motocikliste, kateri so v istem času, ko se je vršila povorka, še hoteli priti pravočasno na Ljubelj k razpisani tekmi. Med njimi je bilo še tudi nekaj prijavljenih dirkačev. Tako so brez vsakega povoda, ravno pred glavno pošto, naskočili g. Smuka iz Retenj, kateri je čisto mirno vozil ob strani zaključnega sprevoda, ga podrli na tla in se je le sreči in pa naključju zahvaliti, da ni bilo kake večje nesreče.

drugega nič kot bolj ali manj nespodobni rutinjeji.

Ker so dobili razdeljevalci dostojanstva in ostalih narodnih odlik svoje prvenstvo le od slučajja rojstva, prilizovanja in spletk in sličnih, malovrednih dejanj.

Vse to kaže, da je današnja družba res narobe svet:

Ker je narod povzdignil za osnovno načelo, da naj bodo ubožci velikodušni nasproti bogatim, in zato se morajo dan za dnem oropati oni, ki nimajo najmanj enega dela svojih potrebščin, da pomnožujejo izobilje velikih posestnikov.

Ker imajo glavni krivci, tatovi splošnosti, oni, ki prikrajšujejo vse državljane in jim odvzamejo vsako leto tri do štiristo milijonov, pravico, da kaznujejo majhne pregreške zoper družbo.

Ker je nevednost, vražarstvo, lenoba in veselje nad razkošnimi veseliciami dota najvišjih v družbi, medtem ko so zmožni, varčni in delavni ljudje podrejeni in jih uporabljajo le kot orodje. Skratka, ker dobivajo v najrazličnejših opravilih nesposobni ljudje oblast, da vodijo sposobne.

Ker so poklicani, v moralnem oziru najnervnejši ljudje, da vzgajajo državljane k čednosti in z ozirom na izrekanje pravice, so postavljeni veliki krivci, da kaznujejo grehe neznanstvenih grešnikov. Saint-Simon I. 1822.

posebno ker je g. Smuk vozil na zadnjem sedežu še svojo gđno. sestro. Seveda je eden od napadalcev pri tem takoj dobil zaslužen plačilo. Slični napadi na motocikliste so se vkljub temu, da je dovolilo orožništvo vsem vozačem nadaljevati vožnjo, ponavljali, tako, da se je še neki član sedanjega obč. odb. spozabil tako daleč, da je celo svoj dežnik zlomil na glavi nekega vozača, ter ga tudi do krvi ranil. Vsi tujci, ki so se ta čas nahajali v Tržiču in gledali vse to navdušenje, so pritrjevali, da kar se tiče gostoljubnosti, ni najti nikjer enake, ter da bodo že poskrbeli zato, da se bo v Tržiču zglasilo vsako leto več gostov, vendar pa bodo Tržičani morali organizirati kmalu zopet kak izlet v Italijo, da se bodo pravočasno dobro založili za vsak primer z laškimi marekami.

Gradbena sezona je pri nas v letošnjem letu še precej živahna, tako gradi tukajšnja predilnica in tkalnica veliko moderno dvonadstropno hišo za svoje uradništvo v Predilniški ulici nasproti meščanske šole, v Kovaški ulici preurejuje v stanovanjske prostore kupljeni del bivše Bocakove hiše, s čemer bodo tudi delavci prišli zopet do nekaj lepih in zdravih stanovanj, kar je za tukajšnje tekstilno delavstvo velike socialne važnosti. Na Glavnem trgu preurejuje pročelje svoje hiše trgovec in posestnik g. Franc Globočnik, ki bo napravil moderne trgovske izlozbe, na Blejski cesti preurejuje in prezidava svojo hišo kovaški mojster g. Franc Dornik, medtem ko bo na bivšem Brejčevem posestvu na Ljubelcu že kmalu gotova lična hišica g. dr. Elberta.

Bled

V zadnji številki „Sobote“ smo objavili nekaj števk o blejskem tujskem prometu. Kakor so iste za centrum Bleda nerazveseljive, Vam moram poročati, da nastaja nad Bledom na visoki planoti Pokljuke pod Triglavom čisto novo letovišče. Preko 1300 metrov nadmorske višine obkroženo, od nepreglednih smrekovih gozdov, leži na idilični planini Goreljek z vsemi modernimi pridobitvami opremljen športni hotel, last športnega kluba Ilirije. Poleg tega hotela se nahaja še en manjši hotel Pokljuka. Po razsežni planini, na kateri je že odkupljeno nad 90 zemljiških parcel, se nahaja že ob obronkih več lepih vil in weekend-hišic. Do te tujkoprometne postojanke nas pripelje v pičli uri po lepi gorski cesti avto z Bleda. Mir in čisti zrak ter veličastni pogled na Triglavsko pogorje, Karavanke in proti jugu na Kamniške planine obilo poplačajo izlet. Hotela kakor vile so dobro zasedene tako v letni kakor zimski seziji. Pa kako naj ne bodo, ko je vse novo in slično vsem znamenitemu švicarskem letovišču Davos. Tudi skromni turist naj se radi cen ne plaši posejati teh krajev, kajti preko Bleda — Pokljuke — lahko v enem dnevu doseže še Bohinjsko jezero. Cene pa niso pretirane glede na oddaljenost kraja in dovoza. Gradi se pa z Bohinja preko Koprivnika nova avtomobilska cesta, tako, da bode, ko ista doseže Goreljek, zgrajena lepa krožna avtocesta Bled—Pokljuka—Goreljek—Bohinjsko jezero.

Z zanimanjem zasledujejo blejski državni nameščenci borbo kranjskih tovarišev radi pregrupacije Kranja v I. draginjski razred. Vsaj je Bled v III. draginjskem razredu, po brezprimerni draginji se bi pa mirno uvrstil v I. draginjski razred. Poleg visokih cen so značilne za Bled še mitnice po ljubljanskem vzorcu, katere pobirajo trošarino. In na Bledu je letna rezidenca dvora, poslaništev itd. Še rajna Avstrija je svojčas državnim uslužbencem privoščila gledi na izvanredno draginjo 20% takozvane zdraviliške doklade (Badeortzulage). Obljub, da se Bled pomakne vsaj v II. razred, smo slišali že z vseh strani. Celo poslanci in senatorji so po zadnjem povišanju dnevnic obljubili blejskemu državnemu nameščencu pomagati. Vsaj smo tudi zadovoljni in ponosni na te obljube. Na dejanja bomo demo pa sedaj tem lažje čakali, ker vidimo, da tudi drugje nastaja upanje za zboljšanje stanja javnega nameščenja.

GOSPODARSTVO

Kranjska Mestna hranilnica

Na zadnji občinski seji, ki se je vršila pretekli petek, se je obravnavalo, oziroma bi se moralo obravnavati, poročilo o poslovanju Mestne hranilnice v Kranju v letu 1936., katerega je podal bivši gerent in sedanji predsednik Mestne hranilnice, g. tovarnar Fock.

Da seznanimo vse nove občinske odbornike z dosedanjim razvojem tega zavoda, je orisal g. Fock kratek pregled o delovanju istega v zadnjih desetih letih. Medtem ko smo imeli leta 1926 samo 18 milijonov dinarjev vlog, se je ta vsota dvignila do leta 1931 na 50 milijonov. Ob znanem bančnem polomu v septembru l. 1931. je bilo naloženih v drugih denarnih zavodih 18 milijonov, od katerih pa je bilo takrat 15 milijonov dinarjev zamrznjenih; to vsoto pa smo do danes z večimi transakcijami znižali na 6 milijonov, ki so naloženi pri sledečih denarnih zavodih: Banovinska hranilnica v Mariboru in Ljubljani, Ljubljanska kreditna banka, Mestna hran. v Ljubljani, Jadranska banka in Jugoslovenska banka, to je v zavodih, od katerih pač ne moremo dobiti nazaj takoj vseh vlog, ki pa so vsi visoko aktivni in te naložbe ne pomenjajo absolutno nobenega rizika. V dobi najhujše krize nas je rešila vsake večje neprilike mariborska mestna občina, kateri smo pred leti posodili 10 milijonov dinarjev in katera nam je pripadajoče obroke, ki so znašali okoli 700.000 Din. polletno, redno in vestno nakazovala. Kmečkih, zaščitnih dolgov smo imeli 1.400.000, katere smo po predpisih zakona o kmečki zaščiti odstopili Privilegirani agrarni banki in pri tem utrpeli dekretiranih 25%, kar znese 430.000 dinarjev fiktivne izgube. Dubioze so malenkostne, ker so vsa posojila varno in sigurno naložena. Tudi pri Vojni škodi smo imeli srečo: zadeli sta namreč kar dve srečki, ena 3000, druga pa celih 50.000 Din. Kurzni dobiček vrednostnih papirjev, pri katerih prevladujejo obveznice Vojne škode in delnice Narodne banke, je znašal v preteklem letu 139.000 dinarjev, katero vsoto pa smo radi davčne tehnike prenesli v rezervni sklad. Pri konstataciji, da se sodni depoziti vsled centralističnih tendenc vlade stalno manjšajo in da so v l. 1936 padli za preko 400.000.— Din, katera vsota je morala odjadrali v Belgrad, je g. predsednik popolnoma upravičeno kritiziral finančno politiko naše vlade poudarjajoč, da se ravno v tem postopanju kaže „moč in vrednost besed naših zastopnikov v Belgradu“. V letu 1935. smo prejeli novih vlog 4 milijone, v letu 1936. pa 8 milijonov dinarjev. Naš zavod je eden najsolidnejših in najbolj likvidnih v celi Sloveniji, če ga primerjamo z ostalimi slovenskimi mestnimi hranilnicami je daleko na prvem mestu, kar vse dokazuje, da je vodstvo hranilnice v pravih rokah, tako da zavod lahko najuspešnejše napreduje in med mestnimi hranilnicami tudi vodi.

Tu nam g. Fock ne bo zameril sledeče pripombe: Res je, da je kranjska Mestna hranilnica eden najlikvidnejših zavodov in prva med slovenskimi mestnimi hranilnicami, toda pri tem ne smemo pozabiti, da so vse druge mestne hranilnice prišle v težje položaje samo vsled tega, ker so stalno financirale njihove mestne uprave in jim dajale milijonska posojila, katerih pa ta mesta v času najhujše stiske niso niti obrestovala, kaj še odplačevala. V Kranju pa je bilo ravno obratno. Občina je naglala denar v hranilnico tako, da je ista stalno razpolagala z najmanj 3 milijoni in več dinarjev občinskega denarja ter ga vsled tega lahko izposajala tudi drugim mestom, kakor n. pr. Mariboru, namesto da bi financirala tako potrebna javna dela v Kranju in okolici. Samo vsled teh okoliščin je možno, da še danes nimamo šole, urejenega vodovoda, kopalnišča, kanalizacije itd. Naloge mestnih hranilnic so ravno v tem, da financirajo lastne občine, ni pa naloga občin, da financirajo lastne, že odrasle hranilnice. Zonglirati z denarjem ni umetnost, umetnost je le ta žongliranju namenjen denar skupaj spraviti. Ravnotako se ne more osporiti, li, da ne bi kranjska občina

ravnotako vestno kako sedaj mariborska, vračala. Mestni hranilnici letnih obrokov od eventualno prejetih posojil za investicijske svrhe.

Nadalje pogrešamo pri denarnih zavodih, v katerih ima naša hranilnica zamrznjene vloge, postavko Zadrugne gospodarske banke. Po naših informacijah obstoja tu — pri centrali v Ljubljani in podružnici v Kranju — še znatna zamrznjena vloga v skupnem iznosu od preko treh milijonov dinarjev. Te postavke g. Fock najbrže pomotoma ni omenil, če ne iz obzirnosti do župana g. Česnja, ki je obenem tudi direktor Zadrugne gospodarske banke, podružnica Kranj. Možno pa je tudi, da je bila ta zamrznjena vloga ob nastopu novega župana v celoti povrnjena naši Mestni hranilnici, da se ne bi govorilo o inkompatibilnosti časti mestnega župana z častjo ravnatelja Zadrugne gospodarske banke, katera ima z Mestno hranilnico še neporavnan račun od treh milijonov dinarjev. Če naša zadnja predpostavka drži, potem moremo sedanjemu vodstvu Mestne hranilnice na tako uspehi transakciji le najiskrenejše častitati.

Ravnotako nismo ničesar slišali o poteku afere, radi katere je bil prejšnji, redno izvoljeni hranilnični odbor lanske leto razpuščen in na mesto katerega je bil od banske uprave imenovan gerentom g. tovarnar Fock. Pred par dnevi je sicer „Jutro“ poročalo, da je Državni svet razveljavil ta razpust, toda delajlov žal še nimamo na razpolago. Vemo le toliko, da je Mestna hranilnica odpravninsko tožbo, radi katere stvari same je bil prejšnji odbor razpuščen, v prvi instanci izgubila in da še ni jasno, če bodo povzročitelji te afere plačali tozadavne stroške ali pa jih bo morala kakor navadno, Mestna hranilnica sama poravnati.

Celokupni promet lanskega leta je znašal skoraj 63.000.000 dinarjev. Čisti dobiček je preračunan na 216.000, k kateri vsoti pa še ni prištel kurzni dobiček vrednostnih papirjev, ki predstavlja vsoto Din 139.000. Vloge na knjižice so dosegle 38 milijonov, na tekočem računu pa 4 in pol milijona, za katere smo plačali skupno 1.660.000 dinarjev obresti. Od vseh dolžnikov pa smo prejeli na obrestih Din 2.320.000. Plače uradništva vržejo letno 300.000 dinarjev, davkov pa smo plačali preko Din 200.000. Uspeh ni popolnoma zadovoljiv, ker obrestujemo vloge po 4—5%, za naše zamrznjene vloge pa dobivamo le po 2%, in še to večina na papirju.

Po tem izčrpnem ekspezuju je g. Fock pozval vse navzoče odbornike, da stavijo vprašanja ali zahtevajo pojasnila, toda tudi na ponovni poziv se ni nihče oglasil. Vzrok more biti le nezanimanje za stvar ali pa nerazumevanje iste, kljub temu, da so vsi odborniki prevzeli to odgovorno nalogo, četudi po volji naroda — prostovoljno. Na predlog gospoda Šinka, ki pa je bil tudi član gerentskega sveta, je bilo poročilo gerenta in gerentskega sveta od občinskega odbora soglasno odobreno. V splošnem pa pritrjujemo mnenju g. predsednika, ki je rekel, da je dotični denarni zavod najboljši, o katerem se najmanj govori ali prosto po Napoleonu, da je tista žena najboljša žena, o kateri se najmanj govori.

Kupujte v trgovinah, ki inserirajo v „Soboti“!

Štev. 4402/37.

Preložitev letnega sejma

V ponedeljek, 6. septembra 1937. bi se moral vršiti v Kranju letni sejem. Ker se pa tega dne praznuje rojstni dan Nj. Vel. Kralja Petra II. in mora po uredbi o odpiranju in zapiranju trgovskih obratov počivati vse delo, se vrši sejem dan pozneje, to je v torek, dne 7. septembra 1937., na kar se zlasti opozarjajo okoličani in tuji sejmarji.

Občina Kranj,
dne 19. avgusta 1937.

Švicarska justica

Pri oddaji zemeljskih del za neko zgradbo v švicarskem mestu Sion-u, nemško Sitten, je bilo pogodbeno določeno, da bo podjetnik rabil za izkopavanje stroj, takozvani bagar, in da mora biti delo, katero se bo začelo dne 8. marca 1937, izvršeno do 31. marca 1937. Postavljanje stroja samega je povzročilo petico proti uporabi istega in zveza stavbenih in lesnih delavcev je napovedala protestno manifestacijo na Place du Midi, to je v bližini stavbišča in zasovraženega stroja. Takoj sklicani občinski odbor mesta je prejel od socialističnega mestnega odbornika — ki pa se radi zadržanosti ni mogel udeležiti napovedane seje — pismo, katero je naznanjalo, da bodo delavci enostavno bagar konfiscirali, če se do poldneva ne ugodijo njihovemu zahtevku po odstranitvi stroja. Občinski svet je nato prepovedal podjetniku uporabo stroja, obenem pa najodločnejše odklonil grožnje delavstva radi zagrožene konfiskacije stroja. Podjetnik se je proti tej odločitvi seveda pritožil pri kantonski vladi (Državni svet), ta pa je z odlokom od 13. 3. 37. prepovedala uporabo bagrov za cel kanton Wallis s pridržkom, da je treba za vsako eventualno postavitve izkopavalnih strojev posebnega dovoljenja.

Kitajske modrosti

Iti s kitaro v mlin ali igrati volu, se pravi bisere svinjam metati.

Ako se ima na dvoru ljudi, se lahko postane uradnik.

Sreča ne prihaja v dvoje, nesreča pa ne sama.

Da ne bomo nervozni...

Medicinska akademija v Clevelandu je pred kratkim pozvala svoje člane k diskusiji, katere namen je bil, da se sestavi najvažnejša pravila za stalno obdržanje duševnega ravnesja v besedah, ki bi bile razumljive vsakemu, tudi preprostejšemu človeku. V poročilih akademije je bil obelodanjen sledeči tekst, kateremu je pripadla tudi prva nagrada:

1. Za svoj prosti čas si izberi zaposlitev, ki ti najbolj prija in ki popolnoma zaposli tvoje zanimanje.
2. Ustvari si lastno filozofijo; prilagodi se družbi in duševnemu nivoju tvoje bližje okolice.
3. Razodeni svoje misli tudi drugim, bodi družaben v mišljenju in čutenju. Zaupaj se znancom in posvetuj se z njimi.
4. Strahov in zaprek se ne ustraši: razčleni jih trezno in mirno. Videl boš, da dnevna svetloba prežene vse duhove.
5. Izberi si pametno sredino med fantazijo in dejstvi. Sanjaj, toda udeležuj se! Imej želje, toda gradi tudi.
6. Boj se bega iz stvarnosti: alkohol, mamila in uspavalna sredstva so slabi in nezvesti prijatelji.
7. Ne poleni svojih mišic. Pojdi vsak dan na izprehod, plavaj, udeležuj se v kateremkoli športu. Tvoje mišice rabijo zaposlenja.
8. Tudi v ljubezni naj strast ne prevpije pameti. Brezmejna strast je kakor plamen, na katerem se lahko opečeš, obvladovana strast pa je kakor luč, ki ti razsvetljuje življensko pot.
9. Glej, da ne postanejo tvoje skrbi kakor deroči veletok, ki te potegne v neznane globine. Klič pravočasno na pomoč, kajti dober zdravnik ti lahko hitreje in sigurneje pomaga, kakor ti misliš!

SPORT

S. K. Mars : S. K. Kranj
2 : 1 (0 : 0)

Preteklo nedeljo je v Ljubljani gostoval Kranj v prijateljski tekmi z novopečenim prvorazrednim Marsom in odšel poražen z igrišča.

Postava Kranja seveda ni bila kompletna, kar je kajpak vplivalo na potek igre, vendar pa je po igri Kranj zaslužil vsaj neodločen rezultat. Pomladitev moštva z dvema juniorjema se je obnesla, dasiravno jima manjka še mnogo rutine. — V igri je Kranj pokazal mnogo več, žal pa ni izrabil nešteto šans, zlasti v I. polčasu.

Ljublj. nog. podsavez je imel v nedeljo 15. t. m. svojo redno glavno skupščino, ki se je jeudeležil tudi savezni delegat g. dr. Andrejevič. Po odobritvi poročila starega odbora, ki je v celoti podal ostavko, da nudi na ta način klubom možnost uveljaviti svoje težnje kar se tiče razdelitve odbor-niških mest, je bil z vzklikom izvoljen nov odbor, v katerem so zastopani vsi ljubljanski klubi in od podeželskih S. K. Kranj. Po novem pravilniku JNS, bodo imeli pravico do odborniških mest tudi še vsi predsedniki okrožnih odborov. Po volitvah se je razvila obširna in živahna debata o grupaciji klubov za prvenstveno tekmovanje. Ker so postale prvenstvene tekme za klube edini vir dohodkov, brez katerih je tudi idealni amaterski sport nemogoč, se je stremenje vseh delegatov osredotočilo v tem, da se sestavi teritorialno čimbolj zaokrožene skupine, da bi tako prvenstveno tekmovanje čim manj stalo, pa da bi posamezne skupine obsegale čim več klubov, s čemer bi se zvišalo število prvenstvenih tekem. Po teh pravicah zaključena grupacija klubov je razdelila gorenjske klube v tri skupine in sicer v prvorazredno ljublj.-gorenjsko, ki ji pripadajo poleg Kranja in Bratsva še ljublj. Slovan, Reka, Hermes, Mars, Jadran in Svoboda ter v dve drugorazredni, to je v takozvano gorenjsko s klubi Kovinar, Gorenjec, Radovljica, Ljubelj in Savica in Kamniško s klubi Kamnik, Domžale, Disk, Mengeš in Zalog. Prvenstveno tekmovanje prične 5. septembra.

Tekme Sokolske župe Kranj

V nedeljo, dne 22. t. m. so bile na letnem telovadišču Sokolskega društva Kranj župne tekme. Letošnje tekme so se razlikovale od dosedanjih, ker se ni tekmovalo v celih sestavah kot doslej, temveč le v posameznih prvinah, ki so bile izredno strogo ocenjevane. Vobče čas za tekme ni bil najugodnejši, ker so bili mnogi tekmovalci zadržani pri svojem poklicnem delu v zvezi z letoviško sezono in je zato trpela udeležba. Kljub vsem neprilikam je dovršilo tekme 24 vrst in 235 posameznikov. Doseženi uspehi so v glavnem sledeči: Prvak višjega oddelka članov je bil Pristov Janez, Jesenice, ki je dosegel 95 % dosegljivih točk. V srednjem oddelku članov imajo: I. mesto Cink Vlado, Javornik, 89 %; II. mesto Iskra Janko, Javornik, 88 %; III. mesto Engelman Stanko, Kranj, 87 %; IV. mesto Skrt Srečko, Radovljica, 78 %; Od vrst pa je doseglo v srednjem oddelku I. mesto društvo Koroška Bela-Javornik, drugo Kranj.

V nižjem oddelku se vrste člani: I. Srečnik Viktor, Kranj, 94 %; II. Prihoda Jure, Škofja Loka, 93 %; III. Pravhar Avgust, Stražišče, 92 %; in IV. Rutar Edvin, Kranj, 92 %; vrste pa I. Kranj, II. Tržič, III. Jesenice, IV. Bled. Članice: višji oddelk: I. Hafner Anica, Jesenice,

86 %; II. Kralj Slavka, Radovljica, 78 %; III. Franko Mici, Kranj, 77 %; IV. Triller Erna, Radovljica, 74 %; vrstno prvenstvo si je pridobilo v tem oddelku društvo Kranj.

Članice nižji oddelk: I. Jamšek Marija, Stražišče, 98 %; II. Ferlan Pavla, Jesenice, 90 %; III. Čadež Cvetka, Stražišče, 88 %; Bregar Mica, Tržič, 83 %; I. je bila vrsta z Javornika.

Moški naraščaj višji oddelk: I. Triller Igor, Radovljica, 90 %; II. Bajželj Ivan, Stražišče, 84 %; III. Hafner Vinko, Stražišče, 79 %; IV. Štiglic Franc, Kranj, 77 %; Moški naraščaj nižji oddelk: I. Kavčič Franc, Škofja Loka, 94 %; II. Jeram Zvonko, Jesenice, 93 %; III. Bajželj Pavel, Stražišče, 92 %; IV. Rutar Miloš, Kranj, 92 %; Vrste: Jesenice. Kranj, Stražišče, Radovljica.

Ženski naraščaj višji oddelk: I. Pogacnik Slavica, Radovljica, 95 %; II. Mokorel Ivanka, Tržič, 90 %; III. Pohar Silva, Jesenice, 89 %; IV. Zoran Majda, Kranj, 85 %; Vrste: Kranj, Tržič. Ženski naraščaj, nižji oddelk: I. Fatur Vera, Javornik, 93 %; II. Čemažar Ivica, Jesenice, 91 %; III. Sovšek Hilda, Jesenice, 90 %; IV. Lasič Ladka, Kranj, 90 %. Vrste: Jesenice, Kranj, Javornik. Stražišče.

STRELSKE TEKME

V nedeljo, dne 22. t. m. so bile v Ljubljani strelske tekme za ljubljansko strelsko okrožje. Organizacija tekme je bila v strokovnjaških rokah gosp. Minka Heinricharja in je delovala vzorno. Tekem se je udeležilo skupno enajst strelskih vrst (Ljubljana, Kranj, Domžale, Novo mesto, Kočevje, Št. Vid, Škofljica, Trzin, Devica Marija v Polju, Ježica in Stare Fužine pri Bohinju). Na čelo vseh se je postavila pod vodstvom g. Leopolda Zupana, kranjska pettorica Ločniškar, Smole, Rozman, Peročević, Košnik in si osvojila prehodni pokal za leto 1937/38. Pokal je krasno zlatarsko delo in je razstavljeno v izloženem oknu puškarne Mišič. Ugotoviti moramo, da ta zmaga kranjskih strelcev nikakor ni slučajna, temveč je bila izvojevana z rezultatom, ki še ni bil dosežen na tekmah za pokal ljubljanskega strelskega okrožja. Doseženi rezultat je posledica nove metode treniranja, katerega so se oprijeli trije strelci kranjske ekipe. Kot najboljši strellec izmed vseh ekip, ki bo tudi hranil do prihodnjega leta priborjeno trofejo, je dobil g. Ločniškar še posebno nagrado v obliki ene vožnje z letalom po izbiri. Najboljši strellec v klečečem položaju na strelišču je bil ta dan Kranjčan g. Peročević, a najboljši v stoječem položaju g. Košnik. Na zmagovalni tarči je bil Košnik drugi, Ločniškar tretji. Na splošni tarči (nazvani „Kranj“) je bil Ločniškar prvi, Košnik drugi in Rozman četrti. Na narodni tarči (nazvani „Blegaš“) je bil Košnik prvi, Ločniškar drugi. Od trinajstih nagrad, ki so bile določene za tekmovalce z vojaško puško, se jih je po tekmi preselilo v Kranj, poleg pokala, sedem in je general Dodić po razdelitvi nagrad pripomnil, da se je tekma v glavnem vršila samo za Kranjce in med Kranjci, rekel je, da jim tega ne zaveda, ker ve, koliko truda je moralo biti vloženega v delo, katerega je kronal današnji uspeh, ki je ob enem vzgled, kaj se da doseči z večletnim sistematičnim treniranjem.

Od 8. do 15. septembra bodo v Belgradu državne strelske tekme, katerih bi se kranjska strelska vrsta gotovo z uspehom udeležila, ako bi družina razpolagala z dovolj denarnimi sredstvi, ki pa jih žal nima; da bi jih pa v tem kratkem času, ki nas še loči od tekme, zbrala, je pa tudi malo verjetno.

MALI OGLASI

Vsaka beseda Din 1.—; Iskanje služb in mali oglasi soc. značaja vsaka beseda 50 para; prve tri besede debeleje tiskane. Uprava „Sobote“ Kranj, Bleiweisova 7

Stalne dopisnice

iščemo po vseh krajih kranjske okolice in po vseh večjih gorenjskih vaseh, trgih in mestih. Predpogoj: objektivnost, nestransko in v glavnem čut za socialne potrebe ljudstva. Ponudbe s pogojem, zahtevki in priporočili poštnih ljudi na upravo „Sobote“, Kranj, Bleiweisova 7.

Dam Din 500-

listemu, ki mi preskrbi stalno delo v katerikoli tovarni v Kranju. Čuk Anton, Primskovo 103.

Dekl z meščansko šolo

In Christofovim trg. tečajem išče kot začelnica službe v pisarni. Na upravo pod „Delam vse“.

V konfekciji

izučen mlad pomočnik, vojaščin prosil, išče primerne, stalne zaposlitve. Ponudbe pod „Priden“ na upravo.

Prodaj

hranilno knjižico Mesne hranilnice v Ra. ovjici za gotovino ali proti absolutno sigurnemu jamstvu. Ponudbe pod „30.000“ upravi lista.

Kupim

starinsko skrinjo, samo dobro ohranjeno, ter plačam takoj v gotovini. Ponudbe s točnim opisom na upr. pod „Starina“.

Dopisovati

želi gospod s stalno službo z inteligentno, simpatično gospodino, staro do 30 let. Ponudbe pod „Idealist“ na upravo lista.

Kupujem steklenice,

rabljene, od črnih in podobne vseh vrst velikosti. Ponudbe na upravo pod „Steklenice“.

Trgovska pomočnica,

izučena v trgovini z mešanim blagom, stara 19 let, sposobna vseh trgovskih opravil, išče primerne namesitve. Cenj. dopise pod „Naslop takoj“ na upravo lista.

Prodaj

hranilno knjižico Hran. in posoj. v Komendi glasečo se na 22.000.— dinarjev. Ponudbe pod „Golovina“ na upravo lista.

Prazne kante

kupujem stalno; vsebina 5—25 kg. Na upravo pod „Dobro ohranjene“.

Čisto stanovanje,

soba, kabinet, kopelnica. In malo vrta iščem za takoj. Ponudbe pod „Stalno“ na upravo lista.

Stanovanje

dveh sob s pritlikinami, zračno in mirno, iščem za čimprej. Ponudbe na upravo pod „Blizu“.

Prodaj

hranilno knjižico Kmečke hran. in posojilnice Radovljica (Din 20.000.—), Mesne hranilnice Radovljica (Din 18.000.—) in Hran. in posoj. na Jesenicah (Din 120.000.—). Ponudbe z oznako „ponujene vsote na upravo pod „Golovina“.

Dobro ohranjen

pisalni stroj kupim in plačam takoj. Ponudbe na upravo pod „Dober“.

Inserirajte v „SOBOTA“!

Žarnice

pregorele zamenja
z doplačilom od
Din 6'50 dalje

Franjo Nadižar
Kranj, Prešernova ul. 18

Ne samo **najboljše** ampak tudi **najcenejše** Vam izdela

pohištvo

Mizarstvo „Sloga“
Kranj—Struževu št. 44

Plačljivo tudi na obroke

Tiskarna

„Sava“ d.d.
Kranj

Knjigarna - Knjigoveznica
Izdelava štampiljk

Šolski zvezki stalno na zalogi

STEKLARNA

COLNAR
KRANJ

ŠIPE, OGLEDALA,
PORCELAN ČEŠKI
„FRUTA“ KAKOR
DRUGE VRSTE

Kozarce za vlaganje najcenejše
Gostilničarji imajo pri steklenini
znamen popust!

„IDES“ TVORNICI ČRNILA IN KEMIČNIH IZDELKOV KRAJ

Kupujte „REKORD“ krema za čevlje, ki konservira usnje in daje krasen sijaj!

Stalno na zalogi:	Glicerin	Šelak ABTN
	Boraks	Solna kislina
	Gumi arabikum	Parafin
	Orški terpentini	Nafta itd.

Če si le preveč razgret,
k MOHOR-ju brž na sladoled
in kmalu vse bo dobro spet!

Vsak dan sveže pecivo, od puserlov do najfinejših tort!

Mohor Tone slaščičarna
bivša kavarna „Jäger“